

СТРУКТУРНІ КОМПОНЕНТИ ПЕДАГОГІЧНОЇ ІМПРОВІЗАЦІЇ

Педагогічна діяльність вимагає від сучасного вчителя гармонійного поєднання своїх професійних знань та власного творчого потенціалу. Одним із найвагоміших її чинників є імпровізація, яка дозволяє вчителю розв'язувати непередбачені ситуації взаємодії між учнями, учителем та учнівським колективом.

Під час педагогічної імпровізації вчителю необхідно досягти успіху, коли розв'язувана педагогічна проблема пов'язана з гострим повсякденним ускладненням, тобто її розв'язок повинен відбутися негайно. Саме тому в такі моменти педагогічної взаємодії знаходять своє місце творче та критичне мислення, які є структурними компонентами педагогічної імпровізації.

Критика і творчість на різних етапах педагогічної імпровізації виконують різні функції і часто ґрунтуються на суттєво відмінних, несумісних за природою психічних процесах. У поєднанні між собою вони виступають двома необхідними складовими плідного розв'язування нетривіальних проблем. Їх відношення має характер доповнювальності — вони водночас несумісні і, разом з тим, одна без одної недовершені. Критичне мислення у розв'язанні проблем відіграє подвійну роль: спочатку створює передумови плідного творчого мислення, а потім допомагає артикуляції, селекції й доопрацюванню його знахідок. Творче мислення часто являє собою підсвідому активність психіки, що включає період інкубації «протоїдей» та блискавичне осявання. Взаємне доповнення творчого і критичного мислення обумовлює успішне розв'язання непередбачених педагогічних ситуацій під час імпровізації, протягом якої учитель також має усвідомити проблему, більш-менш чітко її сформулювати і осягнути необхідність її розв'язання, що забезпечується саме креативно-критичним стилем мислення.

Важливим структурним компонентом імпровізації є інтуїція — здатність людини в деяких випадках несвідомо, чуттям уловлювати істину, передбачати, вгадувати що-небудь, спираючись на попередній досвід, знання й т. ін. У ідеалістичній філософії інтуїція — безпосереднє

збагнення, осягнення істини без допомоги досвіду й логічних умовиводів.

У процесі імпровізації, на нашу думку, важливими є як інтуїція, так і тривала ретельна праця, яка потім проявляється у вигляді досвіду. Імпровізація неможлива без гри уяви, здатності фантазувати, інтуїтивно відчувати і міркувати. Слід зазначити, що імпровізація – це не випадковий результат. Водночас опитування 232 американських учених показало, що до 83% з них вирішення тієї чи іншої проблеми прийшло як несподіваний спалах інтуїції. Але спалах наукового відкриття ніколи не відбудеться у людини, яка не займається наукою, не має певного багажу знань. Тому інтуїція, образно кажучи, схожа на вершину конуса, а весь конус - від основи до вершини – це довга, важка і безперервна праця.

Таким чином, до структурних компонентів педагогічної імпровізації входять критичне та творче мислення, інтуїція та досвід. Слід лише зауважити, що протягом імпровізації всі ці процеси відбуваються миттєво через обмеженість у часі.

А.В.Роденко

Сумской государственной университет, г.Сумы

К ВОПРОСУ О КУЛЬТУРЕ РЕЧЕВОГО ОБЩЕНИЯ

В литературном языке произношение, выбор слов и употребление грамматических форм подчиняются определённым правилам, или нормам. Например, в литературном языке нельзя употреблять такие формы, как «вы хотите», «согласно приказа», не следует произносить «его», «скучно», а надо произносить «ево», «скушно». Чтобы владеть грамотным произношением, важно понимать сущность русского речевого этикета.

Культура речи - это владение нормами литературного языка в его устной и письменной форме, при котором осуществляется выбор и организация языковых средств, позволяющих в определенной ситуации общения и при соблюдении этики общения обеспечить необходимый эффект в достижении поставленных коммуникативных целей. Однако культура речи не может быть сведена к перечню запретов и определений "правильно-неправильно". Понятие "культура речевого общения" связано с закономерностями и особенностями функционирования языка, а также с речевой деятельностью во всем ее многообразии.